

УДК 75.03(477)::929-052

А.М.Трембіцький

Наукова і творча спадщина подолянина Володимира Січинського 20–30-х років ХХ століття

У статті розповідається про діяльність Володимира Січинського, знаного українського митця й дослідника історії українського граверства, малярства й графіки у 1920–1930-х роках, під час його перебування у Львові та Празі.

Дослідник залишив неймовірно багату теоретичну й творчу спадщину, – десятки комплексних досліджень з історії українського та світового мистецтва, методики мистецького виховання та навчання, чимало ґрунтовних студій і розвідок з образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, малярства, граверства, графіки, з дослідження процесу розвитку мистецьких стилів, зокрема, проблем становлення і розвитку національного стилю в мистецтві.

Вчений і мистець Володимир Січинський проводив свої дослідження й творення українського граверства, малярства та графіки за такими напрямками: дослідження українського національного стилю в мистецтві; дослідження історії українського граверства, малярства й графіки від витоків до 20-х рр. ХХ ст.; вивчення, рецензування й висвітлення творчих здобутків українських малярів і графіків – своїх сучасників (20–60-ті рр. ХХ ст.); творча співпраця з відомими українськими малярами і графіками; створення історико-мистецтвознавчих біографій українських мистців – граверів, малярів і графіків; мистецтвознавчо-педагогічна діяльність у навчальних закладах; редакційно-видавнича праця в часописах мистецького спрямування; вивчення життєвих і творчих шляхів відомих українських мистців (граверів, графіків, живописців, малярів, скульпторів) та мистецтвознавців.

Окрім того, вчений і дослідник, подолянин Володимир Січинський творив власні твори малярства й графіки, серед яких афіші, видавничі знаки (марки); віньєтки; грамоти; екслібриси; ескізи (малюнки, проекти) малих архітектурних форм сакральних пам'яток (хрестів, іконостасів, надгробних пам'ятників тощо); заставки та ілюстрації до власних і чужих книг, періодичних видань; книжкові обкладинки (обгортки); плакати; листівки; театральні декорації до вистави “Боярина” Лесі Українки Української драматичної студії в Празі; проекти атрибутів канцелярії Українського уряду тощо.

Ключові слова: родина Січинських-Січинських, Поділля, мистецтвознавець, графік, Володимир Січинський, українська діаспора, Чехія.

Володимир Січинський (1894–1962) більшість свого життя прожив за межами України, проте він завжди свої вміння, знання віддавав служінню українському народу, збирав, досліджував, зберігав і пропагував його національну, культурну та історичну спадщину. Дослідник залишив неймовірно багату теоретичну й творчу спадщину, – десятки комплексних досліджень з історії українського та світового мистецтва, методики мистецького виховання та навчання, чимало ґрунтовних студій і розвідок з образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, малярства, граверства, графіки, з дослідження процесу розвитку мистецьких стилів. Вивчаючи особливості розвитку українського мистецтва, з’ясовуючи його місце та значення в загальносвітовому культурному процесі, варто відзначити, що впродовж 1918–1992 рр. було опубліковано 547 праць, статей і рецензій Володимира Січинського, з них 471 – науково-мистецтвознавчі [1, с. 1; 2], в яких відображено життєві і творчі шляхи майже сотні відомих українських мистців (граверів, графіків, живописців, малярів, скульпторів) та мистецтвознавців. Далеко не повна бібліографія його друкованих і графічних праць укладена і видана Львівською Науковою бібліотекою НАНУ ім. В. Стефаника (1996) [2], включає, зокрема, й відомості про 20 його графічних творів. Десятки його праць видано вже після його смерті, серед них праці “Сучасна українська книжна графіка” (1966) [3] та багато інших [4]. Багато його праць залишається в рукописах і зберігається в різних архівах, бібліотеках і музеях. Наприклад, в Центральному державному історичному архіві України у м. Львів – рукописи його праць “Наукові дослідження над українським мистецтвом” [7; 8] і “Нові видання по українському мистецтву. 1920–1925. (Бібліографічний покажчик)” [9; 10].

Частково внесок В. Січинського в справу творення творів малярства і графіки та вивчення багатовікової історії українського малярства й графіки висвітлили в своїх працях знані історики й мистецтвознавці: Д. Антонович (Берлін, 1933) [16], Д. Миронович (Краків, 1944) [17], М. Бутович (Нью-Йорк, 1949) [18], В. Приходько (Нью-Йорк, 1954) [19], П. Андрусів (Філадельфія, 1984; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1987) [20; 21], П. Брицький (Чернівці, 1994, 1996, 1999, 2005) [22-25], М. Мушинка (Пряшів, 1991, 1994, 1995, 2005) [15; 26-30], М. Гелитович (Прага, 1995) [31], Р. Ярмо (Львів, 1995) [32], Л. Соколюк (Харків, 2001) [33], О. Пеленська (Прага, 2003, 2005) [5; 34], А. Трембіцький (Хмельницький, 2005, 2007, 2014) [8; 35-39] та багато інших українських істориків, мистецтвознавців і краєзнавців [40].

Цієї проблеми також доторкалися Р. Шмагало [41], В. Логвіна [42; 43], а також Л. Баженов і В. Логвіна в монографії “Володимир Січинський (1894–1962 рр.). Життя, діяльність, творчість в ім’я України” (2009) [44]. Деякі аспекти цього питання подано в статтях-гаслах довідково-енциклопедичних видань, зокрема в таких як: “Українська Загальна Енциклопедія” (Львів-Станіслав-Коломия, 1934) [45], “Українська мала енциклопедія” (Буенос-Айрес, 1965) [46], “Encyclopedia of Ukraine” (Торонто, 1973) [47], “Енциклопедія Українознавства–II” (Париж-Мюнхен, 1955–1984) [48] та багатьох інших довідкових виданнях.

У житті В.Січинського та у його науковій і мистецькій творчості надзвичайно важливими були 1920–1930-ті роки. Для нього це був період активних наукових досліджень, коли з'являються численні ґрунтовні мистецтвознавчі статті, огляди виставок, рецензії тощо. Метою нашої статті є аналіз наукового та творчого доробку В.Січинського, який народився під час перебування ученого і митця у Львові та Празі в 20–30-х роках ХХ ст.

Творчі здобутки вченого і митця з дослідження й творення українського граверства, малярства та графіки неможливо чітко поділити або відокремити одні від одного, тому нами умовно вони поділені на такі основні напрями:

- 1) дослідження українського національного стилю в мистецтві;
- 2) дослідження історії українського граверства, малярства й графіки від витоків до 20-х рр. ХХ ст.;
- 3) вивчення, рецензування й висвітлення творчих здобутків українських малярів і графіків – своїх сучасників;
- 4) творча співпраця з відомими українськими малярами і графіками;
- 5) створення історико-мистецтвознавчого словника біографій українських мистців – граверів, малярів і графіків;
- 6) мистецтвознавчо-педагогічна діяльність у навчальних закладах;
- 7) редакційно-видавнича праця в часописах мистецького спрямування.

Наприкінці 1920 р. В.Січинський полишив рідне Поділля, в якому запанували більшовики, та емігрував до Львова. Тут він налагодив творчу співпрацю з відомими українськими діячами науки, культури і мистецтва. Ця співпраця була дуже багатоаспектною, зокрема, це творення різних творчих спілок, участь у важливих наукових форумах, співпраця з редакціями Української Загальної Енциклопедії та Енциклопедії Українознавства, оформлення праць В.Січинського, спільне видання праць та інші напрями. Так, восени 1921 р. В.Січинський разом із відомими мистцями М.Голубцем, П.Ковжуном, Р.Лісовським і П.Холодним-старшим та іншими художниками виступив ініціатором створення Гуртка діячів українського мистецтва у Львові (ГДУМ) і в 1922 р. став його секретарем [28, с. 29-30; 49, с. 572]. Пізніше, вже після від'їзду В.Січинського зі Львова, у 1931 р. ГДУМ влився в новостворену Асоціацію незалежних українських мистців [2, с. 5]. Дослідник експонував свої роботи на двох мистецьких виставках, організованих ГДУМ, а також був членом журі виставки Гуртка діячів українського мистецтва у 1922 р. у Львові [91].

В.Січинський намагався у Львові опрацювати той значний матеріал, який зберігся в українських стародруках та старих гравюр [1, с. 9]. В цей же період виходить його праця “На мистецькі теми” (1922), в якій він висвітлює занепад мистецького життя в Галичині [52]. Однак, як зазначав сам В.Січинський, “з причин матеріальних, не маючи змоги присвятити весь свій час науковій праці – мусив займатися малярством і графікою”, співпрацюючи у цілому ряді часописів. Обставини революційних часів і вимушене перебування на еміграції, за словами вченого, “не сприяли моїй науковій роботі, присвяченій українському мистецтву, а ті праці, що вже готові або готуються мною, не

могли знайти відповідного видавця, зважаючи на особливі труднощі, зв'язані з дорогим мистецьким виданням, де мало б бути багато коштовних клішів” [49, с. 573].

У жовтні 1922 р. кураторія Львівської шкільної округи після довгих клопотів призначила В.Січинського вчителем історії та мистецтва у філії Української академічної гімназії з українською викладовою мовою у Львові [49, с. 572]. Однак офіційна влада Польщі не сприяла розвитку української культури, а намагалася придушити її, й тому вже 2 вересня 1923 р. він через брак польського підданства був звільнений з Української академічної гімназії [28, с. 30].

Все це змусило В.Січинського шукати інших шляхів реалізації своїх планів і він у 1923 р. переїжджає до Праги, де вже 20 березня подав прохання щодо заміщення посади вчителя малювання і методики малювання Українського високого педагогічного інституту в Празі. 16 червня він був обраний лектором, а для здобуття відповідної кваліфікації, наукового ступеня та звання, упродовж 1923–1926 рр. слухав лекції в Українському вільному університеті, де студював курси Д.Антоновича, В.Біднова, Д.Дорошенка, О.Мірчука, В.Щербаківського. Навесні 1926 р. дослідник успішно закінчив університет і склав іспити, а 26 травня 1927 р. у 33-річному віці був промотований радою УВУ доктором філософії по спеціальності “Історія мистецтва та загальна історія”. У липні 1927 р. В.Січинський представив до габілітації працю “Архітектура в стародруках” і після її рецензування Д.Антоновичем був удостоєний ступеня доцента УВПІ, де читав лекції з історії всесвітнього та українського мистецтва, історії українського друкарства і граверства, української палеографії, історії новітнього українського мистецтва [49, с. 573].

В січні 1940 р. він був габілітований на доцента, а 2 березня 1942 р. – обраний надзвичайним професором кафедри історії мистецтва Українського вільного університету в Празі [2, с. 5] та Мюнхені. Одночасно вчений займав посаду професора мистецької школи “Студіо” у Празі, а з 1934 р. – професора Українського технічного господарського інституту в Подєбрадах [28, с. 32-33; 49, с. 575]. У період від 1 вересня 1936 р. до 31 грудня 1940 р. він викладав українське краєзнавство, історію, географію, малювання та креслення в єдиній на еміграції українській середній школі – українській реальній гімназії в Модржанах [28, с. 32-33; 125], що була “заснована при матеріальній допомозі чеського уряду для українських дітей” і “зберігала молодь од винародовлення”. Ця вільна школа давала можливість виховувати українських дітей так, як того вимагала українська національна гордість та національний інтерес [126, с. 3]. А також викладав перспективу в Українській студії пластичного мистецтва, архітектуру і мистецтвознавство в Українському технічному інституті, Українській академії образотворчого мистецтва, виховавши десятки майбутніх художників і мистецтвознавців [1, с. 9; 5, с. 177].

В.Січинський відомий в науковому світі як теоретик всесвітнього та, насамперед, українського мистецтва, і свої погляди на місце і роль мистецтва, його обміну і взаємовпливів в культурному житті народів світу і України на

різних етапах історичного розвитку виклав у розробленій ним навчальній “Програмі викладів історії всесвітнього мистецтва” для Українського високого педагогічного інституту ім. М. Драгоманова в Празі (1926, 1936) [127; 128] та посібнику “Конспект історії всесвітнього мистецтва” (1925, 1928) [129; 130]. Вчений підготував та опублікував працю “Кафедра історії мистецтва в Українському Педагогічному Інституті ім. М. Драгоманова в Празі, її організація та діяльність (звіт за 1923–1927)” (Прага, 1927) [131]. Діяльність цієї кафедри, не була, як пише Р. Шмагало, об’єктом дослідження українських мистецтвознавців упродовж більше сімдесяти років від її заснування [41, с. 247]. На кафедрі історії мистецтва, очолюваної тривалий час В. Січинським, одночасно з теоретичними лекціями відбувалися практичні вправи студентів щодо найголовніших проблем малярства: композиції (орнамент та ін.), проблем лінії (графіка), простору (лінійна перспектива), форми (рисунок з мертвої натури) [131, с. 3].

Слухачами лекцій на кафедрі були як майбутні, так і практикуючі педагоги, яким була потрібна практична підготовка для ілюстрування їхніх майбутніх викладів шкільного рисунку та ознайомлення з психологією малювання. Первісно навчальний план кафедри охоплював історію всесвітнього мистецтва, історію українського мистецтва, малювання та креслення і методику малювання. Перед самим відкриттям кафедри три останні дисципліни були зведені до однієї: графічних вправ [41, с. 247], завданням цих “вправ було не підготовка митців-живописців, а ознайомлення з головними тогочасними методами шкільного навчання рисунку, з розвитком художніх здібностей дітей та психологією малювання. У першому навчальному році на кафедрі (1923) графічні вправи викладалися дві години на тиждень поряд із чотиригодинним викладанням історії всесвітнього українського мистецтва. Акцент на розв’язанні композиційних проблем лінії, форми, простору у контексті курсу графічних вправ відповідав тогочасним методологічним засадам композиції, що мали місце у мистецьких навчальних закладах України та Західній Європі” [41, с. 314].

У цій своїй раритетній праці В. Січинський приносить щиру подяку тодішнім кращим дослідникам українського мистецтва Д. Антоновичу (Прага), М. Голубцю (Львів), Д. Горняткевичу (Станіславів, нині – Івано-Франківськ), О. Кульчицькій (Перемишль), І. Свенціцькому (Львів), Є. Сіцінському (Кам’янець-Подільський), С. Таранушенкові (Харків), С. Тимошенкові (Подєбради) та ін., які допомогли йому сформувати бібліографічну та ілюстративну базу в нелегких умовах еміграції [131], а також долучилися до справи організації діяльності кафедри історії мистецтв [41, с. 247]. Вчений також підготував та опублікував статтю “Студії над історією українського мистецтва” (Львів, 1929), в якій розкрив діяльність очолюваної ним кафедри УВП ім. М. Драгоманова в Празі над рядом тем з історії українського мистецтва [132].

В 1926 р. відомого дослідника української мистецтва й завідувача кафедри історії мистецтв, доктора філософії В. Січинського советська влада запросила до Київського художнього інституту на посаду керівника кафедри історії

українського мистецтва “для всіх факультетів інституту та спеціального курсу аналізу архітектурних форм для архітектурного відділу” [133], місце асистента в одній із майстерень архітектурного відділу інституту, а також квартиру і високу платню [134]. Адже в інституті, як пише Олена Чехівська в своїх листах до Євфимія Сіцинського, “по дисциплінам – укр[аїнське] мистецтво і укр[аїнська] архітектура – нема тут зараз відповідного знавця і студентів готують сурогатом”. Тому й студенти “дуже чекають, що б їм з осені викладали вже серйозні знавці науки” [135]. В “Київі дуже цікавляться студ[енти] – чи приїде Вова і чи буде у них професором. Дуже бажають і чикають його приїзду. Тут нема відповідного знавця по тих дисциплінах, що має викладати Вова. Його присутність прямо таки необхідна”, адже він уже “рахується професором, його вичикують з нетерпінням укр[аїнське] студентство і не розуміють що за затримки і з якого боку” [136].

Одночасно з ним в інститут запросили й знаного мистця-графіка Василя Касіяна (1896–1976) – на “поліграфічний факультет по відділу глибокого друку” [133]. Але так склалися життєві обставини, що В.Січинський не повернувся в совєтську Україну, а залишився в еміграції, де вільно творив, збагачуючи українську культуру науковими працями, архітектурними спорудами тощо. Інакше Україна втратила б ще одного визначного мистецтвознавця, його б чекала доля батька, неодноразово репресованого більшовицьким режимом за сфабрикованими справами.

Мистецтвознавець Р.Шмагало зауважує, що “суттєвою теоретико-методологічною базою для діяльності УСПМ у Празі стали суміжні виклади кафедри історії мистецтва в Українському педагогічному інституті ім. М.Драгоманова в Празі” [41, с. 314]. Так, у 1926–1927 навчальному році курс “новітньої історії художнього мистецтва” одночасно читався на кафедрі історії мистецтва, яку очолював В.Січинський, і в УСПМ [41, с. 315]. Прикладна, насамперед книжково-журнальна, графіка стала серед усіх інших мистецтв у центрі особливої уваги діячів української культури і мистецтва 1920-х років. При цьому варто зауважити, що В.Січинський неодноразово наголошував у своїх мистецтвознавчих статтях, що одним з ініціаторів та ідеологів відродження і, зокрема, української графіки був М.Грушевський. Даючи оцінку яскравому представнику українського графічного мистецтва В.Січинському, Р.Шмагало стверджує, що “цій особисті в одному ряді з Василем Кричевським та Георгієм Нарбутом належить заслуга організаційного прориву щодо кількісного та якісного розвитку української графіки, у якому вирішальну роль відіграла мистецько-педагогічна діяльність” [41, с. 319].

Як слушно зауважував В.Січинський в своїй праці “Сучасна українська книжна графіка”, зв’язок поміж окремими мистецькими індивідуальностями в українській графіці до початку ХХ ст. був “слабким із трьох причин: через брак більших мистецьких центрів на Україні, через брак своїх шкіл та через недостатність знання попередніх досягнень українського мистецтва” [3, с. 18].

Прага, ставши досить важливим осередком українського мистецького життя у міжвоєнний період, у “тяжкий час в лиху годину прихистила багатьох синів і дочок України”, які своєю працею “зуміли примножити славу свою і свого народу”. Саме тут, “при підтримці тодішнього чехословацького уряду було створено у 1923 р. Українську студію пластичного мистецтва” [137, с. 126-127]. Це був єдиний вищий, найпотужніший і найавторитетніший український мистецький навчальний заклад, що готував майстрів (магістрів) мистецтва і плекав українське мистецтво без державних кордонів [5, с. 17; 34, с. 1; 137, с. 145-146]. Питання про характер УСПМ викликало чимало суперечок, адже більшість засновників, як пише В.Січинський, вважала, що Студія “повинна мати характер вільної академії мистецтв, але з упорядкованим життям і певною системою у навчанні, однак, не обмежуючи слухачів у виборі спеціальності і напрямку в мистецтві” [138].

Українська студія пластичного мистецтва щодо практикованої методики викладання виявилася найпотужнішим центром, який акумулював багатий історичний досвід мистецьких шкіл України і тогочасних новітніх тенденцій європейської мистецької педагогіки [41, с. 247]. Серед її засновників і професорів Д. Антонович; колишній міністр мистецтва, професор архітектури С. Тимошенко, колишній міністр шляхів сполучення; професор графіки І. Мозалевський, колишній завідувач майстерні з виготовлення державних цінних паперів УНР, організатор приватних форм мистецької освіти у Києві, Кам’янці-Подільському (1917–1918) та Відні (1920); викладач малярства та рисунку, один із кращих українських портретистів, С. Мако, колишній член української дипломатичної місії в Італії [139]. А також такі відомі мистці, як Р. Лісовський, М. Стахівський [140] та надзвичайно різнобічна і яскрава творча особистість, професор рисунку та історії й теорії перспективи подолянин В. Січинський, автор низки аналітичних і узагальнюючих праць і навчальних посібників виданих у Празі. Серед них “Конспект історії всесвітнього мистецтва” (1925, 1928) [129; 130], де значне місце відведене розвитку та взаємозв’язкам європейського мистецтва з українським до Ренесансу. В 1942 р. дослідник також видав збірник лекцій про образотворче і прикладне мистецтво під назвою “Малярство старокнязівської доби” (Львів), фактично зробивши передрук із “Конспекту історії всесвітнього мистецтва”, де охарактеризувавши мозаїки й фрески Софії Київської та Михайлівського монастиря показав вплив візантійського малярства на європейське і, зокрема, українське [141].

Він видрукував підручник для 8-го класу гімназії й самоосвіти “Вступ до українського красзнавства” (1937) [142], а також “*Monumenta architecturae Ucrainae*” (1940) [5, с. 30; 49, с. 574; 58]. В. Січинський також мав намір підготувати та видати в 1924 р. для студентів підручник “Перспектива”. Вже й Український Громадський Видавничий Фонд у Празі, секретарем якого був Євген Приходько, рідний брат відомого громадсько-просвітницького діяча Поділля Віктора Приходька, ухвалив на своєму засіданні “просити на перегляд” рукопис “підручника для архітектів, артистів-малярів та любителів мистецтва...”

[143]. Однак, з невідомих досі причин, підручник так і не був виданий. Педагог, на всіх етапах своєї роботи, намагався навчити учнів і студентів розуміти духовні потреби середовища, не боятись зіткнень раціонального та інтуїтивного начала в творчості [5, с. 18].

В.Січинський, як зауважує М.Гелитович, одним із перших українських мистецтвознавців критично переосмислив надбання своїх попередників і на цій основі реконструював цілісність художнього процесу. Саме він у своїх підручниках намалював очевидну концепцію потреби “розглядати українське мистецтво в контексті світового”. Вчений подаючи “огляд українського мистецтва на тлі розвитку мистецтва всієї Європи”, “намагався охопити художній процес у межах окремих епох, стилів, шкіл, напрямків” [31, с. 411].

Професор УСІМ В.Січинський ще на Україні розпочав, а в Празі в 1920-х рр. завершував, низку мистецтвознавчих праць. Зокрема написав програмні статті: “За практичне виховання” (Львів, 1935) [144], про необхідність набуття українцями ремісничої та гуманітарної освіти; “Мистецтво як засіб національного виховання” (Львів, 1939; передрук Київ, 2002) [145], присвячену потребам заснування мистецько-промислової школи в Галичині, мистецьких товариств, налагодження видання навчальних посібників із мистецтва, тобто проблемам розбудови системи мистецької освіти та виховання в умовах тогочасної України, адже завжди вважав мистецтво засобом духовного і національного виховання; “Метода історично-мистецьких дослідів” (Варшава, 1935) [146], де звернув увагу на правильне використання методів дослідження. До цих проблеми звертався він і в працях “Ужиткове мистецтво в системі мистецького виховання” (Львів, 1938) [147] та “Завдання мистецького виховання в українській школі” (Прага, 1941) [148].

Вчений у Празі викладав різні предмети зі всесвітньої й української історії, географії, образотворчого мистецтва та теорії мистецтва в гімназії та у чотирьох вищих навчальних закладах Праги, які по суті, існували на громадських засадах й оплата праці в них була мінімальною, так що він жив у постійних злиднях. Про це красномовно свідчать його листи, що зберігаються у львівських архівах [28, с. 33].

В.Січинський вивчаючи історію виникнення і розвитку українського гравєрства в своїх працях стверджував, що гравіювання – це спосіб зображення предметів на металах, дереві, камені, вживаний майже винятково з метою відтворення цих зображень на папері однією або багатьма фарбами, це одна з тих галузей образотворчого мистецтва, що донедавна служила єдиним засобом поширення копій з творів мистецтва. Друкування з гравірованих дощок дає естампи, на яких тільки власне і проявляються всі якості гравюри, тому не можна саме друкування відокремити від гравіювання. Вчений, досліджуючи гравєрство, стверджує, що мистецтво гравіювання було відоме ще в античному світі і вказує, що гравіювання на дереві (дереворит) було занесене в Європу шляхом торгівельних зносин [35]. Однак, гравіювання як один із способів друку зображень почали використовувати в Україні лише в другій

половині XIV – на початку XV ст., причому опукла гравюра з’явилася раніше, ніж заглиблена – ще до винаходу друкування книг складальним шрифтом. Тому, відзначає вчений, на початку XIX ст. українські гравери дотримувалися тих же принципів і прийомів, що й французькі та італійські майстри, але під впливом національного духу, вивчення середньовічної епохи, захоплення вітчизняною старовиною і бажанням її відродити, захопилися романтизмом, що мав свій вплив і на граверство [53].

Віддавшись науковим дослідженням загальної історії українського граверства, малярства й графіки, В.Січинський продовжує пошуки виразності лінії і штриха в інших графічних техніках, де свої умови диктує матеріал. Дослідник видрукував біля двох десятків праць з історії виникнення і розвитку українського друкарства в XV–XVI ст., показав вплив на нього німецького та італійського друкарства, висвітлив історію розвитку художнього оформлення книжок і граверства в Україні. Так, вивчаючи українські стародруки XVII–XVIII ст. із самобутніми гравюрами, він відзначає не тільки їх чорноштрихову техніку, але й центральність композиції, монументальність, а головне – духовність. Так, з нагоди ювілею українського друкарства, тобто 350-річчя друку львівського Апостола (1574 р.), вчений пише працю “Гравюри українського першодруку” (1924) [54], де аналізуючи гравюри, вміщені у львівському Апостолі 1574 р., заперечує, що зображення євангеліста Луки відбито з дошки московського Апостола 1564 р. Ця праця вченого вийшла й окремою книгою (Львів, 1924) [55] і на сьогодні є бібліографічним раритетом. А через десять років знову звертається до мистецтва українського друкарства друкує статтю “За мистецьку культуру української книги: З приводу анкети “20 найгарніших українських книг” (Львів, 1934) [56], у якій стверджує про самобутність української книжкової графіки. Поряд зі Львовом, вчений друкує свої праці і в часописах Німеччини, серед них у часопису “Gutenberg Jahrbuch” (Майнц) праця з української книжкової графіки “Die Zeitgenossische ukrainische Buchgraphik” (1928) [57].

Мистецька критика особливо відзначила цінний, одне з найкращих видань з історії українського мистецтва, альбом “Monumenta architecturae Ukrainae” (Прага, 1940) [58], що містив 300 ілюстрацій, в більшій своїй частині виконаних автором, вийшов німецькою та українською мовами і вперше представляв українську архітектуру від найдавніших до новітніх часів [49, с. 574].

Досліджуючи історію українського граверства В.Січинський пише статті з цієї проблематики “L’Art de la gravure et du Livre en Ukraine” (Брюссель, 1927) [59] та дає огляд мистецької літератури з граверства за 1917–1927 рр. у праці “Ukrainische Veröffentlichungen über plastische Kunst in den letzten zehn Jahren (1917–1927)” (Лейпциг, 1927) [60].

В.Січинський видає нариси з історії українського граверства “Початки українського ритівництва (граверства – Авт.)” (Львів, 1930) [61] і продовжуючи свої дослідження з цієї проблематики підготував і видав цінну працю – “Історія українського граверства XVI–XVIII ст.” (Львів, 1937), де на 44 листах подав

71 гравюру, а також список літератури з історії українського граверства та реєстр українських граверів XVI–XVIII ст. [62]. На цю працю своєю позитивною рецензією відгукнувся знаний український історик І. Крип'якевич (Львів, 1939) [63].

Науковець у праці “Подорожна книжка 1687 р. про Україну” (Львів, 1933) [64] подає цінні відомості та гравюри українських міст і фортець: Білгорода (Акермана), Кам’янець-Подільського, Києва, Кодака, Очакова, Перекопа, Трахтемирова і Черкас. А в статті “Цінний дар для Наукового товариства ім. Шевченка” (Львів, 1936) [65] дає високу оцінку альбому оригінальних дереворитів Ю. Реріха “*Daevne kostely v oblesti Karpat: Soubr 24 daevoytou*” (Прага, 1936).

Значним внеском в історію українського граверства є його книга “Іван Мазепа – людина і меценат”, яка представляє українського гетьмана як тонкого знавця мистецтва, який спричинився до створення на Україні окремого стилю під назвою “козацьке бароко”. У праці В. Січинський подав репродукції гравюр найвизначніших граверів тієї доби, загалом про І. Мазепу вчений написав 28 праць. Так, у праці “Гравюри Мазепи: Гравюри на честь Мазепи і гравіровані портрети гетьмана” (1938) [66], він зробив огляд розвитку українського мистецтва в добу І. Мазепи; детально охарактеризував твори, присвячені гетьману і його графічним портретам; подав біографічні довідки про майстрів – виконавців цих портретів: А. Афанасієва, Д. Бейеля, Д. Гальяховського, І. Мигуру, Я.-П. Норбліна, А. Осіпова, Л. Тарасевича, С. Фалька, звернув увагу на автентичність і портретну схожість гетьмана, уклав “Реєстр гравірованих портретів гетьмана І. Мазепи” та обширний бібліографічний покажчик. Вчений також відзначав, що особливого розвитку граверство досягло саме в добу українського бароко за часів гетьмана І. Мазепи, коли українські гравери вважалися найкращими у Східній Європі [67, с. 425].

В. Січинський писав, що українська граверська школа доби І. Мазепи впливала на мистців-граверів Білорусії, Литви, Молдови-Валахії, Польщі і найбільше Московії, де короткий час або постійно працювали відомі українські майстри-гравери М. Карповський (1687–1710), Г. Тепчегорський (1697–1718), І. Стекловський (кін. XVII – поч. XVIII ст.) та багато інших [12, с. 835].

Досліджуючи українську графіку вчений збирає матеріали та публікує статті про роль та значення української графіки в світі, про яку його сучасник Д. Антонович писав, що українська графіка “виникла разом з мистецтвом книгодрукування у другій половині XVI століття”: тоді “перші в Україні надруковані книжки вміщували ілюстрації та оздоблення”, що “від того часу було постійним супровідником книгодрукування” аж до другої половини XIX ст., коли занепало українське декоративне мистецтво [16, с. 7].

В. Січинський друкує статтю “Українська графіка за кордоном” (Львів, 1935) [68; 69], де “сумлінно” використавши “майже всі важніші статті про українську графіку, які появилися в останніх роках у німецьких і чеських виданнях”, зробив детальний огляд розвитку української графіки в XVI–XVII ст., подав “загальну характеристику окремих напрямів української сучасної графіки”, зауваживши

при цьому, що основоположником української графіки “новішої графіки” є А.Новак [69].

В.Січинський не тільки досліджував історію українського народного мистецтва, але й вивчав історію творення українських мистецтвознавчих наукових шкіл і напрямів, осередків та академічних установ в Україні та на еміграції. Про це красномовно свідчить його праця “Українська Академія Мистецтв” (Львів, 1926) [70], де він розкриває історію творення та діяльності найвищої мистецької школи на Україні, перетвореної Українського архітектурного інституту, до творення якого мав відношення вчений. Її завданням “є зблизити і пристосувати мистецтво до реальних життєвих потреб. Виховання нового мистця не повинно йти лише по шляху так званого “чистого мистецтва”, відірваного від життя і не зв’язаного з мистецьким виробництвом, навпаки воно мусить йти по лінії “функціонального визначення мистецьких фактів і аналітичного вивчення процесів і техніки мистецького майстерства і мистецької техніки по різних їх видах, з вивченням технології, аналізу форм і формальних елементів мистецтва” [70, с. 51]. До цієї проблеми він звертається у такій своїй праці, як “Видання мистецько-промислової школи в Кам’янці-Подільському” (1937) [71] тощо.

В.Січинський значну увагу приділяв вивченню, рецензуванню й висвітленню творчих здобуків українських малярів і графіків – своїх сучасників. Так, у праці “Графічні часописи в Чехословаччині” (Київ, 1927) [72], він зробив огляд періодичних видань 1920-х рр., поділивши їх на мистецькі видання, присвячені новітньому граверству, художнім рисункам, і часописи, присвячені виключно друкарському мистецтву. Дослідник у праці “Ukrainscy artysci-graficy we Lowowie” (Варшава, 1932) [73] охарактеризував розвиток художнього оформлення книг у Львові, починаючи з 1920 р. та дав оцінку творчості своїх сучасників: М.Бутовича, Л.Геца, С.Гординського, І.Іванця, П.Ковжуна, В.Крижанівського, Р.Лісовського, Я.Музики, М.Ольшанської-Стефанович, М.Осінчука, П.Холодного-старшого і П.Холодного-молодшого.

У праці “Українська графіка за кордоном” (Львів, 1935) [68; 69] на підставі ряду статей з історії українського мистецтва, поміщених в іноземних журналах подав характеристику творчості таких відомих українських художників, своїх сучасників, як М.Бутович, В.Масютин, Ю.Нарбут та багатьох інших.

В.Січинський у праці “Нові видання по українському мистецтву. 1920–1925” подав короткі відомості про перенесення наприкінці 1924 р. історико-археологічного музею у Кам’янці-Подільському до будинку колишньої хлоп’ячої гімназії, де стародруки і графіка були розміщені за планом Є.Січинського [9, арк. 216 зв.], про діяльність Національного музею у Львові [9, арк. 216], музей українського мистецтва у Харкові [9, арк. 219], історико-археологічного музею в Одесі [9, арк. 220], музеїв у Полтаві [9, арк. 217], Києві [9, арк. 218], Чернігові [9, арк. 221], Конотопі [9, арк. 223], а також про утворення в Кам’янці-Подільському Наукового Товариства, філії Всеукраїнської Академії Наук у Києві [9, арк. 222], про проведення розкопок в Ольвії [9, арк. 224].

Вчений вивчаючи та аналізуючи графіку своїх сучасників друкє статтю “Současna ukrajinská grafika” (Брно, 1925) [74], яку доопрацював і опублікував у 1943 р. під назвою “Українська сучасна графіка” (Берлін) [75], де розкрив історію сучасної йому української графіки. Досліджуючи історію розвитку української графіки і граверства впродовж 1929–1943 рр. він пише працю “Розвідки про українську графіку і граверство. 1929–1943” (Майнц, 1943) [14].

В.Січинський також значну увагу звертає на роль жінки-мисткині в українському граверстві, малярстві й графіці, про що пише працю “Жінка й українське народне мистецтво” (Пітербург, 1934) [76], в якій висвітлює творчість багатьох українських художниць, у т.ч. життєві шляхи і мистецьку спадщину відомої французької художниці, подолянки Софії Левицької.

Вчений також зробив певний внесок у дослідження, розвиток і збереження зразків українського екслібрису. Так, у своїй праці “Exlibris міста Бардієва з XVI ст.” (Київ, 1930) [77] описавши репродукцію віднайденого ним на деяких книжках колишньої бібліотеки ратуші міста екслібриса-дереворита, одного з найстаріших слов'янських книжкових знаків, що має сьогодні неабияку вартість для бібліофілів, він відзначив, що екслібрис у Європі з'явився наприкінці XV ст., а найстаршим з відомих є саме екслібрис XVI ст. виконаний на основі герба м.Бардієва 1453 р. Загалом же традиції книжкових знаків сягають 1460 р., коли Бернгард фон Рорбах замовив книжковий знак для своєї бібліотеки [78].

Найцікавіший період українського екслібриса – саме львівський, який бере свій початок з 20-х рр. XX ст., коли в Галичині у цьому жанрі працювали М.Бугович, Л.Гец, С.Гординський, О.Кульчицька, Р.Лісовський, Я.Музика, П.Обаль, М.Осінчук, В.Січинський, М.Сосенко, Н.Хасевич, П.Холодний-молодший та інші. Саме ці видатні художники-графіки почали розвивати його як окремий жанр. А також почали з'являтися і перші українські колекціонери, що збирали ці “авторські твори малої графіки”. В 1932 р. у залах Музею наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові навіть був окремий відділ експонатів мистецтва екслібриса [78]. Значну цінність для дослідників українського екслібрису має така його праця, як “Книжна графіка Павла Ковжуна” (1927) [79].

Про український екслібрис, його творців і збирачів, знавців української книги та бібліографів вчений видрукував такі свої праці, як “Die Zeitgenossische ukrainische Buchgraphik” (“Сучасна українська книжкова графіка”) (Майнц, 1929) [57], де звернув увагу на оригінальне обдарування української художниці О.Сахновської, на її чудові екслібриси, в яких вона “показує легку манеру і глибоке розуміння природи ксилографії” [11, арк. 8]. У праці про найоригінальнішого майстра книжкової графіки, викладача Української студії пластичного мистецтва Р.Лісовського він писав, що основою його творчості є “сумлінна студія, свідомо аналізу, розважлива діалектика, дисциплінована техніка” і додавав, що лише “мозольною, тяжкою працею можна досягти певних оригінальних підходів, певної своєї концепції...”. При цьому дослідник

вказує на “дуже інтересне шукання в нашій графіці, майже не почате, основане на студіях староукраїнської візантійської мініатюри” [80, с. 96].

Мистець підготував для словникової частини “Енциклопедії Українознавства” він цінне мистецтвознавче гасло “Екслібри” [81] і подав рецензію на збірник “Асоціації незалежних українських мистців” “Екслібрис-Exlibris” (Львів, 1932) [82], відзначивши його, як “найвидатніше явище з українських бібліофільських видань останніх років”, відобразив ідейний плюралізм українських художників і літераторів [83, с. 286].

Оприлюднив статті про успіх української графіки і, зокрема, екслібрису, на: весняній виставці малярства в Національному музеї у Львові в 1921 р. (Варшава, 1921) [84], де висвітлив творчі здобутки М.Анастасієвського, Л.Геца, Р.Грица, Олени і Ольги Кульчицьких, І.Северина, П.Холодного; виставці О.Новаківського у Львові в 1921 р. (Варшава, 1921) [85]; виставці студентів-архітектів у Львівській політехніці в 1921 р. (Відень, 1921) [86], де позитивно оцінив експоновані українські екслібриси; міжнародному конгресі 1928 р. в Парижі “La genése et l’evolution des formes des formes des tours et des clochers de bois en Ukraine” (Париж, 1928, 1931) [87; 88], на Першому Міжнародному конгресі народного мистецтва 1929 р. у Празі (Київ, 1929) [89], на виставці 1938 р. у Римі “Mostra deU’ Arte grafika Ukraina” (Рим, 1938) [90] та інші.

Однією з перших узагальнюючих праць щодо співпраці українських мистців-емігрантів та діяльності їхніх мистецьких об’єднань стала його праця “З українського мистецького життя в Празі” (1924) [92], де він розкриває діяльність Українського історично-філологічного товариства, Товариства Українського пластичного мистецтва та Українського громадсько-видавничого фонду, в роботі яких активну участь брали відомі українські мистці: Д.Антонович, І.Мірчук, І.Мозалевський, В.Січинський, С.Тимошенко, Л.Чикаленко, В.Щербаківський та ін.

В 1920-их рр. В.Січинський співпрацював із Михайлом Грушевським і проблемі своїх взаємостосунків з відомим українським ученим присвятив розділ “Зустріч з М.Грушевським” [93] своєї рукописної праці “За українське мистецтво. Спогади 1900–1960”, копію якої надав Ярослав Січинський [94, арк. 3]. Після наукового опрацювання, ця рукописна праця В.Січинського, з метою її введення в науковий обіг, була нами опублікована в повному обсязі у “Збірнику праць молодих учених Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України” (2007) [37].

В.Січинський не тільки описав свою співпрацю з Михайлом Сергійовичем, але зібрав і опрацював колосальний науковий матеріал, про дослідження знаним українським вченим історії українського мистецтва. Так, він на підставі вивчення майже півсотні мистецтвознавчих праць, розвідок і статей-рецензій М.Грушевського присвячених висвітленню ним різних напрямів українського мистецтва, у своїх мистецтвознавчих працях “Українська академія мистецтва” (1926) [70], “Розвідки Михайла Грушевського з українського мистецтва” (1936) [95], “Михайло Грушевський (1866–1934)” (1936) [96], а також у рукописі “Нау-

кові досліді над українським мистецтвом” (1925) [7], зробив короткий аналіз мистецтвознавчої спадщини вченого, відзначив його великий внесок у розвиток історії мистецтва України, показав нові принципи відомого історика в підході до її вивчення.

Окрім того, В.Січинський виступив на урочистому зібранні Українського літературно-мистецького клубу в Нью-Йорку із доповіддю “М.Грушевський, як історик українського мистецтва” (1955) [97], про що писала газета “Свобода” в статті “Вшанування пам’яті проф[есора] М.Грушевського” (1955) [98].

Вчений, зокрема, упродовж 1926–1930 рр. за підтримки М.Грушевського, опублікував свої статті “До питання про автора гравюр українського першодруку” (1926), “Видання з українського пластичного мистецтва за 10 років (1917–1927)”, “Графічні часописи в Чехословаччині”, “Книжна графіка Павла Ковжуна”, “Книжна графіка Роберта Лісовського” (всі 1927), а також “Exlibris міста Бардієва з XVI ст.” (1930), про автора гравюр у львівському “Апостолі” 1574 р., про періодичні мистецькі видань 1920-х рр., про книжкову графіку Павла Ковжуна і Роберта Лісовського, про окремі екслібриси в київських “Бібліологічних вістях”, аж поки цей цінний журнал не був закритий за “націоналістичні збочення” [99, с. 50].

Саме за сприяння М.Грушевського, в журналі “Україна” були опубліковані такі мистецтвознавчі праці вченого, як: “Брама в Мілесті і фасад катедрі у Володимирі Волинському” (1928) [100], де подана коротка історія та архітектурна оцінка кафедрального собору у Володимирі Волинському; “Українське пластичне мистецтво” (1928, 1929) [101; 102], в яких зроблено бібліографічний огляд публікацій за 1927–1928 рр. за окремими галузями українського образотворчого мистецтва; “Перший Міжнародний конгрес народного мистецтва в Празі” (1929), яка висвітлює роботу 9-ти членів української делегації, які виголосили 11 рефератів [89].

В часописі була видрукувана рецензія мистецтвознавця на працю відомих дослідників українського сакрального мистецтва М.Драгана, В.Пешанського та І.Свенціцького “Скит Манявський і Богородчанський іконостас” (1929) [103].

Крім того, на засіданнях історичної секції Української академії наук були зачитані декілька рефератів В.Січинського, серед них “Ротонди на Україні” (1929), який невдовзі був опублікований в науковому збірнику історичної секції УАН та вийшов окремою книгою [49, с. 575; 104].

Перебуваючи в Празі вчений не перериває свої зв’язки з мистецьким середовищем Львова, завдяки чому впродовж 1923–1930 рр. публікує 35 статей та рецензій у львівських часописах. В 1930 р. він разом із П.Ковжуном та Р.Литовським зафундував Асоціацію незалежних українських митців (АНУМ) у Львові [49, с. 575], яка об’єднувала літераторів і художників багатьох шкіл, які мешкали по всьому світу, а також зіграла важливу роль у мистецькому житті Західної України [28, с. 47].

Пізніше С.Гординський в своїх спогадах про АНУМ пише: “Головною ідеєю було включити потік українського мистецтва в широке річище світового

мистецтва, одночасно зберігаючи й розвиваючи своє рідне мистецтво”. І Львів, як “західній форпост української культури, не зважаючи на винятково невідрадні умови, виконав свою історичну роль, згуртувавши для своєї ідеї найвидатніші мистецькі імена своєї доби” [99, с. 65].

Членами АНУМ були такі знані українські мистці, як: художники Олександр Архипенко (Нью-Йорк), Михайло Бойчук (Київ), Микола Глуценко (Париж), Святослав Гординський (Львів), Марія Дольницька (Берлін) та ін. [51]. Ці мистці об’єднавшись в Асоціацію були “цілковито незалежними від будь-кого”, й мали змогу висловлювати свої погляди “широ й відверто”. Вони вільно займалися шуканням “органічного, духового і стильово-формального українського вислову в мистецтві – вислову, який брав би до уваги основну лінію розвитку нашого мистецтва в минулому, але творив згідно з духом сучасної доби” [99, с. 48].

В.Січинський, як член АНУМ і член редакційної колегії, до якої в різний час входили М.Бутович, П.Ковжун, Я.Музика та М.Осінчук [105, с. 93], приймав участь у виданні його друкованого органу – журналу “Мистецтво – L’Art”, присвяченого поважним мистецьким проблемам. Суспільні та мистецькі прагнення АНУМ знаходили вияв на його сторінках, де члени й не члени АНУМ вміщували “статті про українське та зарубіжне малярство, графіку, різьбу, будівництво, ужиткове мистецтво, музейництво, статті з теорії мистецтва” [99, с. 54].

Варто відзначити, – пише С.Гординський, – що АНУМ була активна й в інших ділянках. Значний публічний інтерес викликали організовані АНУМ виставки килимів, виготовлені за проектами М.Бутовича, С.Гординського, П.Ковжуна та інших митців. Свідченням розширення суспільної діяльності АНУМ стали влаштуванні нею серії публічних читань із мистецтва та археології М.Голубця, І.Крип’якевича, Я.Пастернака та ін. У співпраці з Українським педагогічним товариством “Рідна школа” АНУМівці реалізували свою навчальну програму щодо приватної мистецько-промислової школи [105, с. 93; 106, с. 85].

Вся ця діяльність Асоціації, що більше нагадувала “тернистий шлях інтеграції в європейський культурний простір” [105, с. 93], все ж сприяла тому, що на АНУМівців звернули увагу польські та єврейських мистці, які “у Львові в ділянці нового мистецтва нічого подібного не мали”. Варшавські мистці, зважаючи на активну працю АНУМ, в своєму передовому графічному журналі “Grafika” (“Графіка”, Варшава, 1932) [99, с. 49] опублікували статтю В.Січинського “Ukrainscy artysci-graficy we Lowowie” про українську графіку з більш ніж 40 чорно-білими й кольоровими репродукціями [106]. У той же час АНУМ зазнавало гострих нападів з боку прокомуністичних сил, які стверджували, що абстрактне естетизування – “мистецтво заради мистецтва” – недоречне в часи “гарячої боротьби робітничо-селянських мас з ярмом капіталізму” [107, с. 247].

Обіч журналу під егідою АНУМ у серії “Майстри українського мистецтва”

впродовж 1932–1934 рр. було видано низку монографій про окремих українських мистців. Зокрема вийшла двомовна монографія В.Січинського про творчість українського маляра-авангардиста, мистецтвознавця і прозаїка Михайла Андрієнка-Нечитайло (1894–1982), про “українського мистця світової слави”, театрального декоратора, який малював декорації для державного театру “Одеон” у Парижі. Як зауважує автор, все мистецтво М.Андрієнка в тому, що він “дає своїй уяві повну свободу оперувати площинами, лініями та масами так, начеб дитиною будував повітряні палати”. Заходами АНУМ також появились книги П.Ковжуна і С.Гординського про українського художника М.Глуценка (1901–1977); П.Ковжуна про українського художника, мистецтвознавця і письменника О.Грищенка (1883–1977) та українського графіка, живописця, педагога і громадського діяча Л.Геца (1896–1971). Було видано “малу” монографію М.Голубця про українського графіка, маляра і педагога Олену Кульчицьку, монографію С.Сильванського і П.Ковжуна про книжкові знаки українського графіка Олени Сахновської, студії про українські килими й кераміку В.Щербаківського та архітектуру В.Січинського [99, с. 48; 105, с. 93].

Серед фундаментальних мистецтвознавчих досліджень, що з’явилися заходами АНУМ, передусім слід відзначити збірник “Екслібріс-Exlibris” (Львів, 1932) [82], що вийшов накладом лише 250 прим. і містив 90 репродукцій з коментарями чотирма мовами. Поряд із цим вийшло близько десятка каталогів виставок. АНУМовці мали ще “великі пляни на дальші видання”, однак багаті видавничих проєктів, серед яких, зокрема, монографії М.Бутовича, М.Дольницької, А.Манастирського, М.Сосенка, К.Устияновича, П.Холодного-старшого та інших, так і залишилося нереалізованими, адже економічна криза не дала змоги здійснити задуманого [99, с. 48; 105, с. 93].

Характеризуючи провідну роль АНУМ щодо видання літератури про розвиток українського модерного мистецтва, В.Січинський стверджував, що в зв’язку з посиленням наступу сталінського режиму на національно-культурне життя в советській Україні, що вона виходила “майже виключно” зусиллями громадських об’єднань [83, с. 285].

Упродовж 1934–1938 рр. АНУМ, разом із групою поетів західноукраїнського походження “Назустріч”, приймало участь у виданні популярної літературно-мистецької двотижневої газети-журналу “Назустріч”. Майже кожний випуск цього великоформатного видання містив статті на мистецькі теми таких знамих українських мистців, як М.Антонович, М.Бутович, М.Голубець, С.Гординський, М.Драган, І.Іванець, П.Ковжун, В.Ласовський, М.Островецька, В.Січинський, І.Федорович-Малицька (Дарія Віконська), М.Федюк та ін. Журнал, на шпальтах якого широко обговорювалися мистецькі проблеми Західної й Східної України, мав своїх кореспондентів у Нью-Йорку, Парижі, Празі, Римі [99, с. 49].

В 1930–1933 рр. АНУМ мала, “хоч і не великі, але все таки зв’язки з мистецькими колами Східної України”, отже мистецькі видання з УРСР доходили до Львова, а галицькі до Харкова й Києва. Однак з початком 1934 р. цей обмін

“зовсім перервався, бо пошта почала все повертати назад”, а деякі учасники цих мистецьких зносин, зокрема Максим Лебідь у 1930-их рр. був ув’язнений і засланий до концтабору, де й розстріляний як “троцькіст” [99, с. 50]. Загалом же зв’язки АНУМівців із радянськими мистцями були дуже обережні, щоб не пошкодити мистцям і “симпатикам потойбіч Збруча”. Про ці зв’язки і мистецькі взаємовпливи І.Врона, викладач теорії мистецтва в Київському художньому інституті, як “наглядач партії в ідеологічному формуванні нового “пролетарського мистецтва” і фактично комісар від мистецтва, писав, що “першим величезним поступом і надбанням післяреволюційного нашого малярства було прилучення українського малярства і цілого мистецтва до формальних проблем Європи” [99, с. 55].

“Зі Львовом, – згадує С.Гординський, – були також пов’язані ще два стовпи Асоціації – Січинський і Драган”. В.Січинський часто приїжджав із Праги до Львова, “видавав там різні праці про стару архітектуру, робив розшуки по бібліотеках за стародруками й описував їх у монографічних статтях”. Хоча він за фахом архітектор, однак “сам виконував різні графічні роботи”. Вчений “не терпів дилетанства, несерйозного підходу до мистецьких справ, недовершености мистецького задуму і серійного копіювання мистцем власних творів, без постійного внесення нового до кожного з них. Нове для нього завжди повинно було бути ланкою, що єднала й поширювала те, що створено раніше”. Саме керуючись цими принципами, він “притягнув до АНУМ Галину Мазепу, в перших творах якої були вже проблски майбутнього майстра” [99, с. 59-60].

Дуже тісно вчений співпрацював з Українським історично-філологічним товариством у Празі, на засіданнях якого в різні роки зачитав цілий ряд доповідей, які торкалися окремих видів традиційного та професійного мистецтва, серед них “Гравер Леон Тарасевич”, “Методична схема до пластичного мистецтва”, “Початки українського граверства”, “Українська порцеляна (Волинь XVIII–XIX ст.)”, “Українське шкло XVI–XIX ст.” [108, с. 242]. На засіданнях саме цього Товариства, зокрема в 1936 р., була вперше зачитана його цінна праця “Історія українського граверства” [28, с. 48], яку згодом він видав окремою книгою у Львові (1937) [62].

Вчений, як член і один із засновників Українського товариства прихильників книги в Празі, часто виступав на його засіданнях з мистецтвознавчими доповідями. Так, 7 березня 1929 р., він на XXI засіданні Товариства виступив із доповіддю “Нові видання з українського народнього граверства”, а на в лютому 1930 р. на XXV засіданні – з доповіддю “Гравюри Civitas Chelmensis in Russia” [109]. Ставши 8 лютого 1934 р. головою Товариства, В.Січинський провів у ньому радикальні реформи та запровадив щорічні “бібліофільські анкетиконкурси” з відзначенням найліпше виданих українських книжок, т.зв. “чайні вечори” за участі запрошених гостей-бібліофілів, головним чином, із чеського середовища, на яких відбувався взаємний обмін екслібрисами та книгами [28, с. 48; 110, с. 132].

Будучи одним із найактивніших членів пражської української громади, В.Січинський як вчений і митець бере участь у декількох важливих наукових форумах [27, с. 18-19; 49, с. 575], зокрема у 1-му (1924) та 2-му (1927) Конгресі слов'янських географів та етнографів, у 1-му конгресі народного мистецтва (1928). Він також входив до підготовчого комітету IV Міжнародного з'їзду бібліотекарів і приятелів книги у Празі (1926) [2, с. 5] та уклад "Каталог виставки знаків українських видавництв [XVI–XX ст.]" (Прага, 1926) [111]. Під час з'їзду проходила велика книжкова виставка, де україніка була представлена майже двома тисячами видань, і серед них виставлені дві цінні колекції В.Січинського – "Український екслібрис" та "Українські видавничі знаки" [27, с. 19]. Для виставки українських мап, розташованій у п'ятьох залах Інституту Східної Європи в Римі у 1938 р., В.Січинський упорядкував і видав спеціальний каталог графіки "Mostra de U' Arte grafika Ukraina" (Рим, 1938) [90] зі своєю вступною статтею [28, с. 48; 110, с. 260].

Відвідуючи Львів, В.Січинський найчастіше зупинявся у свого друга, знаного графіка, Павла Ковжуна, який приїжджав й до нього в Прагу, підтримував тісні стосунки з відомими мистецтвознавцями Миколою Голубцем (1892–1942) та Маріаном Терлецьким (1885–1963), а також відвідував майстерню найвизначнішого західноукраїнського художника, відомого подолянина Олексія Новаківського, про якого написав статті [28, с. 47; 112; 113].

Саме на пражській (1923–1943 рр.) найплідніший 20-річний період теоретико-дослідницької та творчої діяльності В.Січинського випадає утвердження за ним авторитету знаного мистецтвознавця, вченого і графіка. У Варшаві, Відні, Львові, Парижі, Празі, одна за одною виходять його статті та наукові праці з українського мистецтва. Враховуючи його значний внесок у дослідження історії та культури України, вченого в 1930 р. обирають дійсним членом історико-мистецької секції Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, в 1936 р. – членом німецького товариства Й.Гутенберга, а в 1937 р. – членом комісії з упорядкування чеського відділу міжнародної виставки в Парижі [2, с. 5; 27, с. 18-19; 49, с. 575].

В 1930 р. В.Січинський відгукнувся на заклик відомого вченого, голови НТШ І.Раковського, який писав, що "ми, українці, мусимо зважитись видати свою власну енциклопедію і то не переклад чужої, невідповідної для нас, а своєї рідної, відповідаючої потребам нашого загалу" [114; 115].

Дослідник, інтенсивно співпрацюючи з "Українською загальною енциклопедією" (Львів, 1930–1935), разом із 136 українськими ученими прийняв активну участь у написанні статей-гасел для першої українознавчої енциклопедії. Так, учений у співавторстві з Я.Рудницьким підготував статтю-гасло "Назва території і народу: назва "Україна" [116] та з автором під криптонімом "С. Ю." статтю-гасло "Архітектура мурована: готика і ренесанс, бароко, XIX сторіччя, відродження українського національного стилю, конструктивізм і радянський стиль в архітектурі на Україні" [117]. А також особисто подав суцільний огляд українського мистецтва в збірній мистецтвознавчій статті-

гаслі “Українське мистецтво” (1934) зі 109 рисунками, здебільшого власними [28, с. 47; 118], та цілого ряду ґрунтовних гасел, серед яких велика стаття “Графіка-гравєрство” та гасло “Малярство”.

В.Січинський тісно співпрацював із відомим українським графіком і книжковим ілюстратором Миколою Бутовичем (1895–1961) [5, с. 129], який виконав книжкові знаки для В.Січинського “Екслібрис Володимира Січинського” і для членів його родини – сестри Оксани “Екслібрис О.Січинської” (1934) та сина Ярослава “Екслібрис Я.Січинського” (1934), виявлені О.Пеленською у Слов’янській бібліотеці в Празі. М.Бутович зробив художнє оформлення книжкових обкладинок праць В.Січинського “Бойківський тип дерев’яних церков в Карпатах” (1927) [119] та “Чужинці про Україну” (1938), оригінали яких зберігаються в Слов’янській бібліотеці, а також обкладинки до видань “Нова хата” (Львів, 1930) та “Наша культура” (грудень, 1937) [5, с. 130], у яких публікував свої праці В.Січинський. Він також написав статтю “Проф. Володимир Січинський. (З приводу приїзду до Злучених Держав)” (1949) [18].

Дослідник активно співпрацював із професором графіки і прикладного мистецтва УСПМ Робертом Лісовським (1893–1982), який оформив ілюстрації та обкладинки до більше 100 книжок, у т.ч. й обкладинку праці В.Січинського “Архітектура Крехівського монастиря по деревориту 1699 року” [120], хоча на обкладинці вказано “Крехівська архітектура” (Львів, 1923) [5, с. 157].

Відомі українські книжкові графіки оформили обкладинки й кінцівки декількох книг В.Січинського. Зокрема, український графік, маляр і мистецтвознавець П.Ковжун (1836–1939) – до книги “Українська хата в околицях Львова” (Львів, 1924) [121], український художник-постімпресіоніст, живописець, графік, театральний декоратор М.Кричевський (1898–1961) – до книги “Етрусський дім і гуцульський оседок” (Прага, 1930) [122], яку, зважаючи на її раритетність, було перевидано нами в 2016 р. [123].

Вчений також був добре знайомий з бувшим міністром культури УНР, художником, монументалістом, книжковим ілюстратором П.Холодним-старшим (1876–1930), син якого, один з найвизначніших українських малярів і графіків ХХ ст. П.Холодний-молодший (1902–1990) створив кольорову обкладинку до книги В.Січинського “Будівництво міста Потелича” (Львів, 1928) [124], оригінал якої зберігається у Слов’янській бібліотеці в Празі [5, с. 183], а також розробив монограми та заголовки до монографії вченого – “Історія українського мистецтва” (Т.1, Нью-Йорк, 1956) [50].

Розглядаючи редакційно-видавничу працю В.Січинського в часописак мистецького спрямування, варто зауважити, що після поразки Національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. свідомою частиною української інтелігенції докладала значні зусилля для відродження і подальшого розвитку літературно-мистецького життя в Україні та за її межами в українському емігрантському середовищі. Так, упродовж 1935–1937 рр. у Варшаві виходив, заангажований “виключно на українську ідею, справжню науку, не зашорену марксо-ленінськими постулатами”, журнал “Наша Культура”, головним редактором якого

був І.Огієнко, а членами редакційно-наукової колегії журналу: історія літератури – Л.Білецький, О.Колесса, К.Студинський; етнографія – Ф.Колесса; мистецтво – В.Січинський та ін. [149, с. 90].

Значне місце на сторінках часопису, гаслом якого були слова: “Творімо українську культуру всіма силами нації” [149, с. 87], займали питання специфіки та історії розвитку національного мистецтва й культури. Серед них праці В.Січинського “Метода історично-мистецьких дослідів” (1935) [146], “Література українського пластичного мистецтва за роки 1932–1934” (1935) [83], “Григорій Левицький – український гравер середини XVIII ст.” (1936–1937) [150] та інші.

З метою популяризації творчості визначних майстрів українського мистецтва Асоціація незалежних українських мистців у Львові організувала персональні виставки [51; 99] і “вже з першою виставкою АНУМ, – згадує С.Гординський, – виникла в нас думка видавати мистецький журнал”. Адже спроби “наших попередників у цій ділянці не дуже заохочували, Труш зі своїм Артистичним вісником не знайшов ніякого розуміння, а Голубцеве Українське мистецтво в 1920-их рр. припинилося на третьому числі (четвертого видавець не зміг викупити з друкарні)”. Хоча значно краще було з мистецькими виданнями на підсоветській Україні, але “вони почали сходити на вульгарну агітку (“куркульський імпресіонізм”), що компромітувала все мистецтво”. Так виник неперіодичний друкований орган АНУМу – збірник-альманах “Мистецтво – L' Art” [99, с. 47] і В.Січинський як “історик мистецтва з великим знанням і досвідом, – згадує С.Гординський, – був нашим постійним мистецьким дорадником, чудовим співробітником часопису”. Він “завжди вмів подати авторитетний, базований на історичному досвіді погляд на всі прояви мистецької творчості, старої чи нової” [99, с. 49-50].

Часопис, членом редакційної колегії якого був В.Січинський [105, с. 93], гармонійно “поспонував мистецько-професійні та суспільно-популяризаторські завдання” з різних злободенних проблем розвитку українського національного та європейського культурно-мистецького життя. Упродовж 1932–1936 рр. з’явилося лише п’ять (за іншими даними шість – Авт.) випусків цього “фактично єдиного на етнічних землях під Польщею українського мистецького часопису”, які “дають добру картину мистецького життя не тільки в Західній Україні, а й у Східній, як теж у Західній Європі”. В журналі друкувалися статті українських і неукраїнських мистців і мистецтвознавців. Зокрема, вийшли праці В.Січинського “Лео Тарасевич”, “Михайло Андрієнко”, “Мистецька література за роки 1929–1931” (1932), “Дереворити М.Буговича”, “Михайло Грушевський” (з реєстром статей Грушевського з українського мистецтва) (1936); праця відомого мистця, подолянина В.Хмелюка “Микола Глущенко” та інших авторів. А також було подано огляди різних виставок, мистецька хроніка, рецензії С.Бойка, М.Драгана, М.Пеньковської (1932), І.Старчука, В.Січинського (1932–1933) [99, с. 47-48].

Подані в часопису, що видавався з великими труднощами й тому члени Асоціації часто “робили власні пожертви чи навіть продавали свої твори, щоб зібрати кошти на його “пресовий фонд” [105, с. 93], праці розкривали такі напрями зацікавлень українських мистців і мистецтвознавців: “вивчення й нова оцінка минулих надбань” українського мистецтва, “передусім іконографії і книжкової графіки, широка інформація про найважливіші мистецькі події в світі, формування критеріїв для оцінки нових мистецьких рухів і можливості їх використання в українському мистецтві, врешті, речева критика того, що діялося в мистецтві потойбіч Збруча” [99, с. 48].

Таким чином, дана стаття є спробою комплексного й ґрунтовного дослідження і панорамного висвітлення наукового і творчого внеску В.Січинського, який усім своїм життям, всією своєю багатогранною науково-дослідницькою діяльністю переконливо доводив справедливість своїх власних слів: “Українська культура як вияв творчого духу, умілости й ментальности українського народу займає осібне місце в культурі Європи та своєю ориґінальністю народного стилю вносить особливі цінності у вселюдську культурну скарбницю” [49, с. 576]. Учений у міжвоєнний і воєнний періоди викладав у Празі в гімназії та у чотирьох вищих навчальних закладах різні предмети (всесвітня й українська історія, географія, образотворче мистецтво, теорія мистецтва), але по суті вони існували на громадських засадах й оплата праці в них була мінімальною, так що умови проживання В.Січинського були дуже важкими. Незважаючи на це, саме у львівський і празький періоди була створена неймовірно багата теоретична й творча спадщина, яка включала десятки комплексних досліджень з історії українського та світового мистецтва, методики мистецького виховання та навчання, чимало ґрунтовних студій і розвідок з образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, малярства, гравєрства, графіки, з дослідження процесу розвитку мистецьких стилів, зокрема, проблем становлення і розвитку національного стилю в мистецтві.

Список використаних джерел і літератури

1. Шафран, Р. Теоретична спадщина Володимира Січинського в контексті українського мистецтва 1920–1960 років: автореф. дис. ... канд. мистецтв. / Р. Шафран. – Львів, 2001. – 16 с.
2. Володимир Січинський. Бібліографічний покажчик / Укладач С. Костюк. – Львів: Львівська Наукова бібліотека НАН України ім. В. Стефаника. – 1996. – 124 с.
3. Січинський, В. Сучасна українська книжна графіка / Володимир Січинський // Нотатки з мистецтва (Філадельфія). – 1966. – Ч. 4. – С. 15-38.
4. Логвіна, В. Л. Творча спадщина Володимира Січинського: бібліографія проблеми / В. Л. Логвіна, А. М. Трембіцький // Володимир Січинський – історик, мистецтвознавець, архітектор, педагог України та української діаспори (До 110-річчя видатного українського вченого). Зб. наук. праць за підсумками Міжн. наукового симпозиума. – Кам’янець-Под., 2005. – С. 94-107.
5. Пеленська, О. Український портрет на тлі Праги. Українське мистецьке середовище в міжвоєнній Чехо-Словаччині / Оксана Пеленська. – Нью-Йорк; Прага: Narodni

knihovna ČR, 2005. – 222 с.

6. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, ф. 1138 Олексієв Р. – колекціонер, оп. 1, спр. 420 Січинський В. Екслібри: “І.К.” (1924), “Українська випожичальна школа” (1924), арк. 1-2.

7. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі – ЦДІА України, Львів), ф. 402 Хроніка редакції “Стара Україна”, оп. 1, спр. 8 Січинський В. Наукові дослідження над українським мистецтвом. Рукопис, арк. 246-257.

8. Трембіцький, А. М. Новознайдена рукописна праця Володимира Січинського “Наукові дослідження над українським мистецтвом” / А. М. Трембіцький // *Ukrajinské výtvarné umění v meziválečném Československu: k 80. výročí založení Ukrajinského studia výtvarných umění v Praze: sborník příspěvků z mezinárodní konference...*, pořádané Slovanskou knihovnou, Českou asociací ukrajinistů, Ukrajinskou iniciativou v České republice a Velvyslanectvím Ukrajiny v České republice 12.-14. listopadu 2003 v Praze. – 1 vyd. – Praha: Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2005. – С. 267-280.

9. Січинський, В. Нові видання по українському мистецтву, 1920–1925 (Бібліографічний покажчик) // *Стара Україна (Львів)*. – [1925]. – Ч. VII-X. – С. 178-181.

10. ЦДІА України, Львів, ф. 402 Хроніка редакції “Стара Україна”, оп. 1, спр. 8 Січинський В. Нові видання по українському мистецтву, 1920–1925 (Бібліографічний покажчик). Рукопис, арк. 216-224.

11. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.Вернадського НАН України, ф. 278, спр. 209 Sicynsky W. Die Zeitgenissische ukrainische Buchgraphik, 12 арк.

12. Січинський, В. Графіка-граверство / Володимир Січинський // *Енциклопедія Українознавства–І*. – В 3 т. – К., 1995. – Т. 3. – С. 833-839.

13. Січинський, В. Кераміка: історичні відомості / Володимир Січинський // *Енциклопедія Українознавства–І*. – В 3 т. – К., Т. 1. – 1994. – С. 301-302.

14. Січинський, В. Розвідки про українську графіку і граверство. 1929–1943 / Володимир Січинський. – Mainz: Gutenberg-Jahrbuch, 1943 [Згадку про працю подано особисто В. Січинським в ЕУ-І. – К., 1995. – Т. 3. – С. 839].

15. Мушинка, М. Місце Володимира Січинського в історії української науки та культури (До 100-річчя від дня народження) / Микола Мушинка // *Науковий збірник Державного музею українсько-руської культури у Свитнику*. – Пряшів, 1995. – № 20. – С. 49-66.

16. Antonowytch, D. Die ukrainische Graphik / D. Antonowytch // *Katalog der Ausstellung ukrainischen Graphik in der staatlichen Kunstbibliothek vom 5 bis 26 Februar 1933*. – Berlin, 1933. – S. 7-33.

17. Миронович, Д. Проф. д-р Володимир Січинський / Д. Миронович // *Краківські вісті (Краків)*. – 1944. – 24 червня.

18. Бутович, М. Проф. Володимир Січинський (з приводу приїзду до злучених держав) / Микола Бутович // *Свобода (Нью-Йорк)*. – 1949. – Ч. 104. – 6 травня. – С. 3.

19. Приходько, В. Проф. д-р Володимир Січинський (з нагоди 60-ліття) / Віктор Приходько // *Свобода (Нью-Йорк)*. – 1954. – Ч. 137. – 20 липня. – С. 3.

20. Андрусів, П. Огляд українського мистецького життя в ЗСА / Петро Андрусів // *Нотатки з мистецтва (Філадельфія)*. – 1984. – № 24. – жовтень. – С. 15-21.

21. Андрусів, П. Мистецтво – найміцніша зброя: статті, промови й огляди / Петро Андрусів; НТШ: Бібліотека Українознавства, т. 57. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1987. – 455 с.

22. Брицький, П. Володимир Січинський – архітектор, графік, історик мистецтва / П. Брицький // Подільські вісті (Хмельницький). – 1994. – 12 липня.

23. Брицький, П. Володимир Січинський – архітектор, графік, історик мистецтвознавства / П. Брицький // Володимир Січинський та Україна. Мат. міжн. конф. – К.: Абрис. – 1996. – С. 104-107.

24. Брицький, П. Внесок сім'ї Січинських (Січинських) у культурну спадщину України / П. Брицький // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Спецвипуск. За заг. ред. професора Богдана Лановика. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – С. 33-38.

25. Брицький, П. Місце сім'ї Січинських-Січинських у культурній спадщині України / П. Брицький // Володимир Січинський – історик, мистецтвознавець, архітектор, педагог України та української діаспори (До 110-річчя видатного українського вченого). Зб. наук. праць за підсумками Міжн. наук. симпозиуму. – Кам.-Под.: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2005. – С. 19-23.

26. Мушинка, М. Українська Студія пластичного мистецтва у Празі – кузня майстрів образотворчого мистецтва / М. Мушинка // Дукля (Пряшів). – 1991. – № 2. – С. 61-66.

27. Мушинка, М. На батьківщині його називали “зрадником” / Микола Мушинка // Карпатський край (Ужгород). – 1994. – № 3-4. – С. 18-21.

28. Мушинка, М. Володимир Січинський і русини-українці Східної Словаччини / Микола Мушинка. – Пряшів: Союз русинів-українців Словацької Республіки, 1995. – 122 с.

29. Мушинка, М. Музей визвольної боротьби України та доля його фондів: історико-архівні нариси / Микола Мушинка; Державний комітет архівів України, Асоціація українців Словаччини, Наукове товариство ім. Шевченка у Словаччині. – К., 2005. – 160 с.

30. Мушинка, М. Місце Володимира Січинського в історії української науки та культури / Микола Мушинка // Володимир Січинський та Україна: матеріали міжнародної конференції. – К.: Абрис, 1996. – С. 27-44.

31. Гелитович, М. Искусствоведческие концепции Владимира Сичинского в контакте современного искусствovedения / М. Гелитович // Russian, Ukrainian and Belorussian Emigration between the World Wars in Chechoslovakia. Results and Perspectives of Contemporary Research. Holdings of the Slavonic Library and Prague Archives. Prague, August 14-15, 1995. – Proceedings. Lst. Prague, 1995. – P. 410-412.

32. Ярмо, Р. Новітня українська графіка: інтерпретаційний досвід В. Січинського / Р. Ярмо // Альманах-94. Мистецький науково-популярний щорічник. – Львів: Львівська Академія мистецтв, 1995.

33. Соколюк, Л. Бойчукізм і культурологічні дискусії в Україні 1920 – початку 30-х років / Людмила Соколюк // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Мистецтво і освіта. – Львів: Світ, 2001. – С. 12-20.

34. Пеленська, О. Незабутні образи української Праги. До 80-річчя Української

Студії пластичного мистецтва в Празі / Оксана Пеленська. – Прага, 2003. – 12 с.

35. Трембіцький, А. М. Володимир Січинський – дослідник українського граверства / А. М. Трембіцький // Бердичів древній і вічно молодий: Науковий збірник “Велика Волинь”: Праці Житомирського науково-красназничого товариства дослідників Волині. – Т. 32 / Голов. ред. М. Ю. Костриця. – Житомир: Косенко, 2005. – С. 272-277.

36. Трембіцький, А. М. Основні напрями мистецтвознавчих досліджень / А. М. Трембіцький // Трембіцький А. М. Наукова та громадська діяльність Євфимія Йосиповича Січинського (70-ті рр. XIX – 30-ті рр. XX ст.): дис... канд. іст. наук. – Кам’янець-Подільський, 2005. – С. 95-106.

37. Трембіцький, А. М. Просопографічний портрет родини Січинських-Січинських за матеріалами родинного архіву Ярослава Січинського / А. М. Трембіцький // Наукові записки. Збірник праць молодих вчених та аспірантів. – Київ; Хмельницький, 2006. – Т. 14. – С. 321-348.

38. Трембіцький, А. М. Екслібриси подільської родини Січинських-Січинських / А. М. Трембіцький // Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 9: Матеріали п’ятого круглого столу “Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі”. – С. 380-392.

39. Трембіцький, А. М. Часопис “Нотатки з мистецтва” (Філадельфія) Об’єднання мистців українців в Америці про життєві шляхи і творчу діяльність мистців-подолян / А. М. Трембіцький // Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2014. – Т. 21: Присвячено 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 234-256.

40. Рукописний відділ ІМФЕ, ф. 13, од. зб. 4, спр. 182 Ернст Ф. Графічне мистецтво на Україні. Рукопис. [1929], 15 арк.

41. Шмагало, Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції / Р. Т. Шмагало. – Львів: Українські технології, 2005. – 528 с., 742 іл.

42. Логвіна, В. В. Січинський – дослідник історії українського мистецтва / В. Логвіна // Студії Кам’янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля. Відп. ред. проф. Л. В. Баженов. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 1: Десятиріччю Центру дослідження історії Поділля присвячується. – С. 465-470.

43. Логвіна, В. Л. Володимир Січинський в науковому, громадському і освітньому житті України та української еміграції (перші десятиліття – 60-ті рр. XX ст.) / В. Л. Логвіна.: дис. ... канд. іст. наук. – Кам’янець-Подільський, 2006. – 230 с.

44. Баженов, Л. В. Володимир Січинський (1894–1962 рр.). Життя, діяльність, творчість в ім’я України: монографія / Л. В. Баженов, В. Л. Логвіна; Ін-т історії України НАН України, Кам’янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, Хмельниц. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Центр дослідж. історії Поділля. – Кам’янець-Поділ., 2009. – 236 с.

45. Січинський Володимир // Українська загальна енциклопедія. – Львів-Станіслав-Коломия, 1934. – Т. 3. – С. 103.

46. Січинський Володимир // Онацький Є. Українська мала енциклопедія. – Буенос-Айрес, 1965. – Кн. 14. – С. 1751-1752.

47. Володимир Січинський // Encyclopedia of Ukraine. – Торонто, 1973. – Т. 3. –

С. 706.

48. Володимир Січинський // Енциклопедія Українознавства–II. – В 10 т. – Львів: НТШ, 2000. – Т. 8. – С. 2847-2848.

49. Володимир Січинський // Українська культура. Лекції за ред. Дмитра Антоновича / Упоряд.: С. В. Ульяновська. – К.: Лебідь. – 1993. – С. 571-576.

50. Січинський, В. Історія українського мистецтва / Володимир Січинський. – Нью-Йорк: НТШ в Америці, 1956. – Т. 1. Архітектура. – 179 с.

51. Гординський, С. АНУМ (Спогади про Асоціацію незалежних українських мистців у Львові) / Святослав Гординський // Сучасність (Мюнхен). – 1985. – Ч. 3. – березень. – С. 36-48.

52. Каміненко, В. На мистецькі теми [В. Січинський] // Українська трибуна (Варшава). – 1922. – № 43. – 24 лютого.

53. Гравіювання // Брокгауз А. и Ефрон Н. Энциклопедический словарь. – СПб., 1893. – Т. IXA. – С. 475-488.

54. Січинський, В. Гравюри українського перводруку: (До ювілею українського друкарства) / Володимир Січинський // Літературно-науковий вісник (Львів). – 1924. – Кн. 6. – С. 150-158.

55. Січинський, В. Гравюри українського перводруку: (До ювілею українського друкарства) / Володимир Січинський. – Львів, 1924. – 12 с.

56. Січинський, В. За мистецьку культуру української книги: 3 приводу анкети “20 найгарніших українських книг” / Володимир Січинський // Назустріч (Львів). – 1934. – № 9. – 1 травня. – С. 2.

57. Sicynskij, W. Die Zeitgenossische ukrainische Buchgraphik / W. Sicynskij // Gutenberg Jahrbuch (Mainz). – 1928. – P. 249-264.

58. Sicynskij, W. Monumenta architecturae Ucrainae: Album mit 64 Tafeln und 300 Zeichnungen / W. Sicynskij. – [Пара]: Накл. автора, [1940]. – 8 с., 64 л. табл.

59. Sicynskij, W. L' Art de la gravure et du Livre en Ukraine / W. Sicynskij // Le Musée du Livre (Bruxelles). – 1927. – № 7.

60. Sicynskij, W. Ukrainische Veroffentlichungen über plastische Kunst in den letzten zehn Jahren (1917–1927) / W. Sicynskij // Zeitschrift für slavische Philologie (Leipzig). – 1927. – Bd. 4. – № 3-4. – S. 201-212.

61. Січинський, В. Нариси з історії українського граверства: Початки укр. ритівництва / Володимир Січинський // Нові шляхи (Львів). – 1930. – № 5. – С. 57-64; № 11. – С. 186-190; № 12. – С. 305-311; 1931. – № 1. – С. 102-104; № 4. – С. 60-68.

62. Січинський, В. Історія українського граверства XVI–XVIII ст. / Володимир Січинський – Львів: Накл. ред. Записок ЧСВВ, 1937. – 72 с., 44 листи (71) іл.

63. Крип'якевич, І. [Рецензія] Січинський В. Історія українського граверства XVI–XVIII ст. / І. Крип'якевич // Сьогочасне і минуле (Львів). – 1939. – № 1. – С. 112-113.

64. Січинський, В. Подорожна книжка 1687 р. про Україну / Володимир Січинський // Календар для всіх на 1934 рік. – Львів: Накл. І. Тиктора, 1933. – С. 59-62.

65. “В. С.”. Цінний дар для Наукового товариства ім. Шевченка [В Січинський] // Назустріч (Львів). – 1936. – № 14. – 15 липня. – С. 3.

66. Січинський, В. Гравюри Мазепи: Гравюри на честь Мазепи і гравіровані портрети гетьмана / Володимир Січинський // Мазепа: Збірник. Т. 1. – Варшава,

1938. – С. 134-161. – (Праці Укр. Наук. ін-ту. Т. 46; кн. 5. з. 5).

67. Січинський, В. Графіка / Володимир Січинський // Енциклопедія Українознавства–II. – В 10 т. – Л.: НТШ, 1993. – Т. 2. – С. 425-426.

68. Січинський, В. Українська графіка за кордоном / Володимир Січинський // Мистецтво (Львів). – 1935. – № 1.

69. Січинський, В. Українська графіка за кордоном / Володимир Січинський // Діло (Львів). – 1935. – 1 березня. – № 54. – С. 4-5.

70. Січинський, В. Українська Академія Мистецтв / Володимир Січинський // Українське мистецтво: місячник укр. плястики. – Львів: [б. в.], 1926. – Ч. 2. – падолист. – С. 51-53.

71. Січинський, В. Видання мистецько-промислової школи Кам'яниць[-Подільському] / Володимир Січинський // Українська книга (Львів). – 1937. – № 1. – С. 20-23.

72. Січинський, В. Графічні часописи в Чехословаччині / Володимир Січинський // Бібліологічні вісті. – 1927. – № 4. – С. 112-114.

73. Sicynskij, W. Ukrainscy artyści-graficy we Lowowie / W. Sicynskij // Grafika (Warszawa). – 1932. – № 1. – S. 17-29.

74. Sicynskij, W. Současná ukrajinská grafika / W. Sicynskij // Umění Slovanů (Brno). – 1925. – № 3. – 24 s. – Спеціальне число часопису.

75. Січинський, В. Українська сучасна графіка / Володимир Січинський // Український вісник (Берлін). – 1943. – № 9.

76. Січинський, В. Жінка й українське народне мистецтво / Володимир Січинський // Жіночий світ (Пітербург, США). – 1934. – № 4/5. – С. 6-7; №6/7. – С. 8-9, 13.

77. Січинський, В. Exlibris міста Бардієва з XVI ст. / Володимир Січинський // Бібліологічні вісті (Київ). – 1930. – № 1. – С. 100-102.

78. Нога, Х. Знак гордого власника книги. Збирають бджоли книжковий мед... / Христина Нога // Високий замок (Львів). – 2007. – 13 вересня.

79. Січинський, В. Книжна графіка Павла Ковжуна / Володимир Січинський // Бібліологічні вісті (Київ). – 1927. – № 4. – С. 78-84, іл.

80. Січинський, В. Книжкова графіка Роберта Лісовського / Володимир Січинський // Бібліологічні вісті (Київ). – 1927. – № 2. – С. 91-96.

81. Січинський, В. Екслібрис / Володимир Січинський // Енциклопедія Українознавства–II. – В 10 т. – Л.: НТШ, 1993. – Т. 2. – С. 624.

82. Екслібрис-Exlibris [збірник АНУМ]. – Львів, 1932. – 52 с.

83. Січинський, В. Література українського плястичного мистецтва за роки 1932–1934 / Володимир Січинський // Наша культура (Варшава). – 1935. – Кн. 5. – С. 284-295.

84. Каміненко, В. Весняна виставка малярства / [В. Січинський] // Українська трибуна (Варшава). – 1921. – № 17. – 25 травня.

85. Каміненко, В. Виставка О.Новаківського: (Від нашого львівського кореспондента) / [В. Січинський] // Українська трибуна (Варшава). – 1291. – 9 червня.

86. “С. Г.”. Виставка студентів-архітектів [у Львівській політехніці] / [В. Січинський] // Воля (Відень). – 1921. – Т. 2. – № 6/7. – С. 237-238.

87. Sicynskij, W. La genése et l'evolution des formes des formes des tours et des clochers de bois en Ukraine / W. Sicynskij // Congrès International des arts populaires. Résumés. – Paris, 1928. – С. 49-50.

88. Sicynskyj, W. La génèse et l'évolution des formes des fours et des clochers de bois en Ukraine / W. Sicynskyj // Art Populaire (Actes et Mémoires du Congrès International des Arts Populaires à Prague, 1928). – Paris, 1931. – 186 p.

89. Січинський, В. Перший Міжнародний конгрес народного мистецтва в Празі / Володимир Січинський // Україна (Київ). – 1929. – № 1/2. – Кн. 32. – С. 177-180.

90. Sicynskyj, W. Mostra deU' Arte grafika Ukraina [Вступ до виставки українська графіка Римі] / W. Sicynskyj. – Meridiano di Roma, 1938. – Romaldo VII. – С. 5-11.

91. Січинський, В. Виставка “Гуртка діячів українського мистецтва” у Львові / Володимир Січинський // Громадський вістник. – 1922. – 14 травня. – С. 7.

92. “Я. К.”. З українського мистецького життя в Празі [В. Січинський] // Діло (Львів). – 1924. – 11 січня. – № 7. – С. 2-3.

93. Січинський, В. Зустріч з М.Грушевським // Січинський Володимир. За українське мистецтво. Спогади 1900–1960. Машинопис. Сімейний архів Я. Січинського (США). – Оригінал, 2 арк.; Родинний архів А. М. Трембіцького. – Копія, 2 арк.

94. Лист Ярослава Січинського до Анатолія Трембіцького від 1 березня 2003 р. Родинний архів А. М. Трембіцького. – Оригінал, арк. 1-3.

95. Січинський, В. Розвідки Михайла Грушевського з українського мистецтва / Володимир Січинський // Мистецтво (Львів). – 1936. – Зошит I. – С. 9-11; Передрук: НТЕ (Київ). – 1997. – № 1. – С. 53-56.

96. Січинський, В. Михайло Грушевський (1866–1934) / Володимир Січинський // Мистецтво (Львів). – 1936. – № 1. – С. 9-11.

97. Січинський, В. М. Грушевський, як історик українського мистецтва / Володимир Січинський // Свобода (Нью-Йорк). – Нью-Йорк, 1955. – Ч. 105. – 8 червня. – С. 3-4.

98. Вшанування пам'яті проф. М.Грушевського // Свобода (Нью-Йорк). – 1955. – № 90. – 12 травня.

99. Гординський, С. АНУМ (Спогади про Асоціацію незалежних українських мистців у Львові) / Святослав Гординський // Сучасність (Мюнхен). – 1985. – Ч. 4. – квітень. – С. 47-50.

100. Січинський, В. Брама в Мілеті і фасад кафедри у Володимирі Волинському / Володимир Січинський // Україна (Київ). – 1928. – Кн. 3. – С. 24-26, іл.

101. Січинський, В. Українське пластичне мистецтво / Володимир Січинський // Україна (Київ). – 1928. – № 6. – Кн. 37. – С. 128-134.

102. Січинський, В. Українське пластичне мистецтво / Володимир Січинський // Україна (Київ). – 1929. – № 9. – Кн. 36. – С. 135-145.

103. Січинський, В. [Рецензія] Драган М., Пешанський В. Свенціцький І. Скит Манявський і Богородчанський іконостас: Збірки Національного музею у Львові / Володимир Січинський. – Жовква, 1926 // Україна (Київ). – 1929. – №1/2. – Кн. 32. – С. 100-101.

104. Січинський, В. Ротонди на Україні / Володимир Січинський. – К.: Київ-Друк, 1929. – 32с., іл.

105. Регейло, З. Я. Асоціація незалежних українських митців у Галичині (1931–1939): тернистий шлях інтеграції в європейський культурний простір / З. Я. Регейло // Гілея: науковий вісник: зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова, УАН; голов. ред. В. М. Вашкевич. – К., 2011. – Вип. 46. – С. 88-96.

106. Ще одна книжка про ще одного мистця-українця // Свобода (Нью-Йорк). – 1934. – Ч. 117. – 19 травня. – С. 1.

107. Ріпко, О. У пошуках страченого минулого / Олена Ріпко. – Львів: Каменяр, 1996. – 285 с.

108. Боряк, О. До історії діяльності вчених-етнологів у Празі міжвоєнного періоду / О. Боряк // Muzeum osvobozenéckého boje Ukrajiny: k 80. výročí založení: sborník příspěvků z konference: (Praha, 12.14. října 2005) / sestavila Dagmar Petišková. – 1. vyd. – Praha: Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2006. – С. 237-249.

109. MISCELLANEA. Хроніка Укр. Т-ва прихильників книги // Книголюб. Видання Українського Товариства Прихильників Книги. – Прага. – 1928. – Кн. III-IV. – С. 59-60; Хроніка Укр[аїнського] Т[овариства] прихильників книги // Там само. – 1931. – Кн. I. – Річник V. – С. 47-48.

110. Наріжний, С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. 1919–1939. – Ч. 1 / Симон Наріжний. – Прага, 1942. – 604 с.

111. Каталог виставки знаків українських видавництв [XVI–XX ст.] на виставці книжної культури при Міжнародному з'їзді бібліотекарів і приятелів книги в Празі р. 1926 / Скл. В. Січинський. – [Прага, 1926]. – 29 с. – На обкл. назва: Знаки українських видавництв.

112. Січинський, В. Виставка Олекси Новаківського / Володимир Січинський // Українська трибуна (Варшава), 1921. – Ч. 29.

113. Січинський, В. [Рецензія] Олекса Новаківський / Текст В. Залозецького. – Львів, 1934 / Володимир Січинський // Назустріч (Львів). 1934. – Ч. 19. – 1 жовтня. – С. 1.

114. Відділ рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України, ф. 270 Раковський І., спр. 133, арк. 8.

115. Раковський, І. Якою буде наша енциклопедія? Деякі сумніви й їх розв'язка / Іван Раковський // Діло (Львів). – 1930. – 8 лютого. – № 30. – С. 3.

116. Січинський, В. Назва території і народу: назва “Україна” / Я. Рудницький, В. Січинський // Енциклопедія Українознавства–І. – В 3 т. – К., Т. 1. – 1994. – С. 14-16.

117. Січинський, В. Архітектура мурована / В. Січинський, С. Ю. // Енциклопедія Українознавства–І. – В 3 т. – К., Т. 3. – 1995. – С. 804-815.

118. Січинський, В. Українське мистецтво / Володимир Січинський // Українська Загальна Енциклопедія: В 3-х т. – Львів-Станіслав-Коломия, [1934]. – Т. 3. – С. 436-482.

119. Січинський, В. Бойківський тип дерев'яних церков в Карпатах: Реферат читаний в історичній секції НТШ у Львові / Володимир Січинський; Рис. і обміри автора. Обкл. і кінцівка М. Буговича. – Львів: Друк. НТШ, 1927. – 32 с. – На обкл. назва: Бойківське будівництво.

120. Січинський, В. Архітектура Крехівського монастиря по деревориту 1699 року: Реферат читаний на зібранні Гуртка діячів українського мистецтва у Львові / Володимир Січинський; Обкладинка і кінцівка Р. Лісовського. Заставка і початкова літера автора. – Львів: Друк. НТШ, 1923. – 24 с. – На обкл. назва: Крехівська архітектура.

121. Січинський, В. Українська хага в околицях Львова: Реф. читаний на зібранні

Укр. наук. т-ва в Празі / Володимир Січинський; Обкладинка і кінцівка П. Ковжуна, іл. і поч. букви автора. – Львів: Друк. НТШ у Львові, 1924. – 22 с., 4 л. іл.

122. Січинський, В. Етрусський дім і гуцульський оседок / Володимир Січинський; Обкл. і кінцівка М. Кричевського. – Прага: [Б. в.], 1930. – 15 с.; іл. – (Українська архітектура).

123. Січинський, В. Етрусський дім і гуцульський оседок / Володимир Січинський; Обкл. і кінцівка арт.-мал. М. Кричевського; Фототипне видання; Передм. та підгот. до друку А. М. Трембіцький. – Хмельницький: ІРД, 2016. – 15 с.; іл.

124. Січинський, В. Будівництво міста Потілича: Реферат читаний в історичній секції НТШ у Львові / Володимир Січинський; Рис. і обміри автора. Обкл. і кінцівка П. Холодного (молодшого). – Львів: [НТШ], 1928. – 30 с., 24 іл.

125. Посвідка Дирекції Української реальної гімназії в Модржанах № 281/44 від 30 серпня 1944 р. Машинопис. Архів Ярослава Січинського (США). – Оригінал, 1 арк.

126. Українська гімназія в Чехословаччині. – Прага-Ржевніці: Накладом Допомогового комітету при У.Р.Р.Г.; Державна друкарня в Празі. – 1932. – 34 с.

127. Програм[а] викладів Історії всевітнього мистецтва, читаних лект. ...в Українському педагогічному інституті в Празі в рр. 1923–1926. – Прага, 1926. – 38 с. – (Літогр).

128. Програма викладів історії всевітнього мистецтва, читаних лекцій... в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова в Празі в рр. 1923–1926. – Прага, 1936. – 33 с.

129. Січинський, В. Конспект історії всевітнього мистецтва. Ч. 1: До Ренесансу / Володимир Січинський. – Прага: Сіяч, 1925. – 264 с, іл. – На правах рукопису.

130. Січинський, В. Конспект історії всевітнього мистецтва. Ч. 1. До Ренесансу. Вид. 2-е, випр. і доп. / Володимир Січинський. – Прага: Сіяч, 1928. – 351 с., іл.

131. Січинський, В. Кафедра історії мистецтва в Українському Педагогічному Інституті ім. М. Драгоманова в Празі, її організація та діяльність (звіт за 1923–1937) / Володимир Січинський. – Прага: “Стяг”, 1927. – 30 с.

132. “В. С-ий.” Студії над історією українського мистецтва / [В. Січинський] / Нові шляхи (Львів). – 1929. – № 8. – С. 380.

133. Архітект Володимир Січинський і графік Василь Касян запрошені до Київa // Українське мистецтво: місячник укр. пластики. – Львів: [б. в.], 1926. – Ч. 2. – падолист. – С. 59.

134. Автобіографія Євфимія Йосиповича Січинського. Рукопис. Родинний архів Трембіцького А. М. – Оригінал, 2 арк.

135. Лист Чехівської Олени (племінниці) до свого дядька Січинського Євфимія Йосиповича, без дати [1928]. Родинний архів А. М. Трембіцького. – Оригінал, арк. 1.

136. Лист Чехівської Олени (племінниці) до свого дядька Січинського Євфимія Йосиповича, без дати. прим. [1928]. Родинний архів А. М. Трембіцького. – Оригінал, арк. 1.

137. Шмагало, Р. Українська Студія Пластичних Мистецтв у Празі і мистецько-освітній рух української еміграції / Роман Шмагало // *Ukrajinské výtvarne umění v meziválečném Československu: k 80. výročí založení Ukrajinského studia výtvarných umění v Praze: sborník příspěvků z mezinárodní konference...*, pořádané Slovanskou

knihovnou, Českou asociací ukrajinistů, Ukrajinskou iniciativou v České republice a Velvyslanectvím Ukrajiny v České republice 12.-14. listopadu 2003 v Praze. – 1 vyd. – Praha: Národní knihovna ČR - Slovanská knihovna, 2005. – С. 125-153.

138. “В. К.”. З українського мистецького життя в Празі / [В. Січинський] // Діло (Львів). – 1924. – Ч. 7. – 11 січня. – С. 2.

139. ЦДАВО України, ф. 3956 Антонович Дмитро Володимирович (14.11.1877–12.10.1945) – політичний та державний діяч, історик мистецтва, архівознавець, член Української Центральної Ради, директор Музею визвольної боротьби України в Празі. 1920–1944, оп. 2, спр. 20 Антонович Д. Українська Студія Пластичного Мистецтва в Празі, рукопис, 11 арк.

140. Хроніка // Пробоєм: місячник культури (Прага). – 1942. – Ч. 12. – грудень. – С. 735.

141. Січинський, В. Малярство старо-князівської доби / Володимир Січинський. – Львів, 1942. – Ч. I. – Передрук з “Конспекту історії всесвітнього мистецтва”. Т. I. Збірник лекцій про образотворче і прикладне мистецтво.

142. Січинський, В. Вступ до українського краєзнавства: Підручник для 8-го кл. гімназії і самоосвіті. З 10 рисунками в тексті і 6 табл. і мап / Володимир Січинський. – Прага: Укр. школа, 1937. – 128 с. – На правах рукопису.

143. Приходько, Є. Бюлетень Ч. 6 Українського Громадського Видавничого Фонду (26 січня 1924 р.) / Євген Приходько, Євген Вировий // Свобода (Нью-Йорк). – 1924. – Ч. 44. – 23 лютого. – С. 2.

144. Січинський, В. За практичне виховання / Володимир Січинський // Діло (Львів). – 1935. – 16 липня. – № 386. – С. 3-4.

145. Січинський, В. Мистецтво як засіб національного виховання / Володимир Січинський // Сучасне і минуле (Львів). – 1939. – № 1. – С. 47-54; Передрук: Карби (Львів). – 2002. – № 1. – С. 84-87.

146. Січинський, В. Метода історично-мистецьких дослідів / Володимир Січинський // Наша культура (Варшава). – 1935. – Кн. 4. – С. 263-264.

147. Січинський, В. Ужиткове мистецтво в системі мистецького виховання / Володимир Січинський // Перший Український педагогічний конгрес 1935: Зб. наук. праць. – Львів, 1938. – С. 134-142.

148. Січинський, В. Завдання мистецького виховання в українській школі // Напрявні, система, програми української національної школи: (Збірка еляборатів). – Прага, 1941. – С. 25-32.

149. Сохацька, Є. Вартові українства (Про культурологічну роль варшавських видань Івана Огієнка “Рідна Мова” – 1933–1939 рр. і “Наша Культура” – 1935–1937 рр.) / Євгенія Сохацька // Сохацька Є. “Молюся за весь Рідний Край...” (Штрихи до життєпису Івана Огієнка та його культурологічної діяльності) / Євгенія Сохацька. – Кам’янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2007. – С. 83-91.

150. Січинський, В. Григорій Левицький, український гравер середини XVIII ст. / Володимир Січинський // Наша культура (Варшава). – 1936. – № 8-9. – С. 600-610; № 10. – С. 695-699; 1937. – № 1. – С. 18-28.

Anatoly Trembitsky

**Scientific and creative heritage
of Podolyanin Volodymyr Sichynsky
20-30th years of the 20th century**

The article describes the activities of Volodymyr Sichynsky, a well-known Ukrainian artist and researcher in the history of Ukrainian engraving, painting and graphics of the 1920s and 1930s, during his stay in Lviv and Prague. The researcher left a very rich theoretic and creative heritage dozens of complex researchments from the history of Ukrainian and world art, methodology of art education and learning, a lot of basic studies and researchments from art and decorational daily art, painting, carving, graphics, researching the process of development of art styles, particularly problems of establishing and development of national style in art.

Scientist and artist Volodymyr Sichynskyi held his researchments and creating of Ukrainian carving, painting and graphics according to such flows researching of the Ukrainian national style in art, researching of history of Ukrainian carving, painting, and graphics to the 20ies of XX century, studying, enlightening of creative achievements of Ukrainian artists and graphists – his contemporaries (20–60-ies of XX centuries), creative cooperation with famous Ukrainians painters and graphists, creation of historic and art biographists, art-pedagogical activity in educational establishments, publishing cooperation in the chronicles of art direction, life and creative ways of famous Ukrainian artists (carvers, graphists artists painters, sculptors, and art-researchers.

Besides, scientist and researchers, Podillya dweller Volodymyr Sichynskyi created his own compositions of art and graphics, sketches, small famous of architectural sacral memoirs (grave stones, crosses, iconostasis, miniatures and illustrations to his own and strangers books, periodicals, book covers, posters, postcards, theatrical decorations to the play “Boyarynya” by L.Ukrainka of Ukrainian dramatic studio in Prague, projects of writing attributes of Ukrainian government.

Keywords: *family Sichynskyi-Sitsynskyi, Podillya, art-researchers, graphics, Volodymyr Sichynskyi, Ukrainian diaspora, Czech Republic.*

А.М.Тембицкий

**Научное и творческое наследие
подолянина Владимира Сичинского
20–30-х годов XX века**

В статье рассказывается о деятельности Владимира Сичинского, известного украинского деятеля искусств и исследователя истории украинской гравюры, живописи и графики в 1920–1930-х годах, во время его пребывания во Львове и Праге. Исследователь оставил очень богатое

теоретическое и творческое наследие, – десятки комплексных работ по истории украинского и мирового искусства, методики художественного воспитания и обучения, много основательных статей по живописи и декоративно-прикладному искусству, гравюре, графике, исследования процесса развития художественных стилей, в т.ч. проблем становления и развития национального стиля в искусстве.

Ученый и художник Владимир Сичинский проводил свои исследования и создание украинского граверства, художества и графики за такими направлениями: исследование украинского национального стиля в искусстве; исследование истории украинского граверства, художества и графики от истоков до 20-х гг. XX в.; изучение, рецензирование и раскрытие творческих приобретений украинских художников и графиков – своих современников (20–60-тые гг. XX в.); творческое сотрудничество с известными украинскими художниками и графиками; создание историко-искусствоведческих биографий украинских художников – граверов и графиков; искусствоведческо-педагогическая деятельность в учебных заведениях; редакционно-издательская работа в изданиях искусствоведческого направления; исследование жизненных и творческих путей известных украинских художников (граверов, графиков, живописцев, скульпторов) и искусствоведов.

Кроме того, ученый и исследователь, подолянин Владимир Сичинский создавал собственные художественные и графические произведения. Среди них: афиши; издательские знаки (марки); виньетки; грамоты; экслибрисы; эскизы (рисунки, проекты) малых архитектурных форм сакральных памятников (надгробных памятников, крестов, иконостасов и др.); заставки и иллюстрации к собственным и чужим книгам, периодических изданий; книжные обложки (обвертки); плакаты; листовки; театральные декорации к постановке “Боярыня” Л.Украинки Украинской драматической студии в Праге; проекты атрибутов канцелярии Украинского правительства и др.

Ключевые слова: *семья Сицинских-Сичинских, Подолье, искусствовед, график, Владимир Сичинский, украинская диаспора, Чехия.*

Одержано 1 вересня 2016 року